

"Tezyin Allah'a şahit, tevzin Allah'a delildir. İtkan Allah'a şahit, vücut Allah'a delildir. Halk Allah'a şahit, daimî icad Allah'a delildir. Hüküm Allah'a şahit, emir Allah'a delildir." Burada, "şahit" ve "delil" kavramları arasında ne fark vardır?

"İkinci Fasil"

"Ekser aktâbın ve bilhassa Gavs-i Geylânî'nin her sabah virdlerinin fâtihası hükmünde beş altı satır-ı temcid ve tâzim, benim için uzun bir silsile-i tefekkürün çekirdeği hükmüne geçip, doksan dokuz mertebe-i marifet ve tevhide işaret nev'inden bir sünbül-ü mânevî vermiş. O doksan dokuz mertebesinden yetmiş dokuz mertebesi burada zikredildi. O işârâtın her bir fıkrasında iki cihetle Zât-ı Akdese bakar:"

"Biri, hazır, meşhud vaziyetiyle şehadet eder mânâsıyla, 'illâhi şehîd' tabiriyle ifade ediliyor. Ve emsallerinin birbiri arkasından gelip geçmesinden tezahür eden silsilenin işaretine, 'alâllahi delîl' diye delâlet eder, mânâsında ifade edilmiştir."(1)

Üstad Hazretleri neden **şahit** ve **delil** denildiğini yukarıdaki yazının ikinci paragrafında izah ediyor. **Şahit**, daha çok nazara zahir ve hazır durumdaki delillerin haline işaret etmek içindir. Yani birisi iç içe olan iki delilden birisine nazar ettiği zaman birisi zahir ve hazır durur, diğeri biraz daha hafi ve gizli kalır. Şahit delilden daha aşikar bir ispat makamı olduğu için, şahit nazarda hükmederken, diğeri ispatlar delil makamında kalırlar.

Mesela, tezyine odaklanmış bir mütefekkir için onunla iç içe duran tevzin delili daha ikincil ve daha tebei durur. Şahit dikkatin önünde dururken, delil şahidin arkasında akliyat ile anlaşılır, delil makamında kalır demektir. Tabi bu izafi bir kavram olup durum tersinden de aynıdır. Yani tevzine odaklanılır ise bu kez de tezyin delil makamına düşer.

(1) bk. [Lem'alar, Yirmi Dokuzuncu Lem'a Tercümesi](#).